

A' ROMAI TSASZARI ES AP. KIRALYI FELSEG
NEK KEGYELMES ENGEDELMÉVEL.

Indúlt BÉTSBÖL Szeredán 15. Oktoberben 1788.

A' Fő Hadi Tanáts' jelentései.

(* *)

A z Erdélyi Táborig-szállásról Szászsebesből Octob. 2-dikán költ: F. M. L. Splényi Erdélybe jövő útjában Sept. 29-dikén Románból meg-indult, Octobernek 5-dikén Oknába érkezett 's a' t. Az Erdélyi határ-széleken semmi nevezetes nem történt.

A' Horváth-orzági Tábortól Novi mellől Octob. 5-diken költ: Hogy a' nedvesedni kezdett őszi időn Novinak ostroma még sokára ne nyúljon; erre nézve Vezér B. Laudon Octob. 3-dikán el-rendelé Ser-

N n n n

geit

geit az erőszakos bé-hágásra. A' 3 arra rendelt Sergek, két Bástyákra és azok között lévő egyenes kö-falra szerentsélen fel hágtak; sőt a' Vár-falának tsorbaságaira ágyukot húzván-fel magokkal, azokból a' Várba bé-felé lövöldözni kezdetek: ez által a' Várbélieknek kemény nyaku vakmerősége úgy meg-szelidített, hogy azok estve-felé alázatofon életek' meg-maradásáért kezdetek esedezni. Ezen kérések olyan fel-tétel alatt nékiek meg-engedtetett, hogy magokat minden ki-vétel nélkül hadi-foglyoknak meg-adják; erre a' Várbéliek készséggel ráállának, Generál *Klébek* a' Várbéliektől még azon éjtszakán a' fegyvert el-szedette, a' Száva-felől való kapura őrizetet rendelt; a' több Sergeinket pedig len olyan rendbe helyezettette, hogy semmi prédálás rendeletlenség ne esék. Az el-fogatott fegyver fogható Törököknek száma mintegy 600-ra mégyen, azon kívül közel 100-an meg-sebesítve valának; és az ő bizonyságok-szerént, az ostromnak ideje alatt 200-nál többen estenek-el. Az el-fogattak között találatnak: a' *Duvnoi* 2 ló-farkos Bafa, a' *Novii Bégh*, sok külömb-féle Agák és Tisztek. A' Várban találtattak 40 ágyuk, sok egyéb hadi-készületek, és a' magazinumokban az éleségnek alkalmas bővsége. Ezen jelentésnek el-küldésével igéri Vezér *Laudon*, hogy a' többi környül-állásokat közelebbről el-fogja küldeni, és akkor az itten magokat jól viselt Tiszteinknek és katonáinknak neveik-is felésznek jegyezve. — Hogy a' *Novi* Várának ostromlásában foglalatostkodó Sergeinket más-felől az el-lenség ne akadályoztathassa; erre nézve a' Vezér *B. Laudon* el-küldötte Generál *Vállist*, hogy azoknak

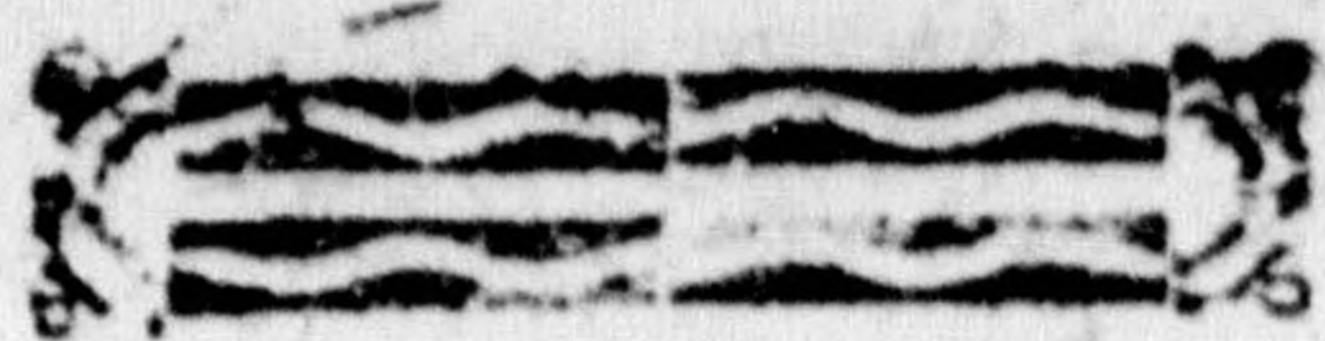
nak ellent-álljon; és a' hol mód lesz benne, vélek meg is ütközzék: a' mint hogy Sept. 8-dikán Grál Vallisnak egy tsoportja Dobrosellóból az Unna vizén által-menvén, *Osztrovitza Vakup* és *Navala* nevű Török-helységek-felé kezdett is közelgetni. Az említett Helységekben lévő Törökök nem bátorkodtak ki-jöni, hanem csak tüzeltek minden-féle fegyverrel e' miéinkre; sőt a' kik közüllök azon helységeknek határain vóltanak is, azok is 8 lovai-
kot hátra-hagyván el-futottanak, melyek a' miéink-től fel-fogattak. — Sept. 9-dikén Oberster *Fröhlich*, a' *Likáner* Regementhez tartozó Szabad-fergesek közüll némelyeket a' *Bubain* hegyén által, *Osztrovitza* és *Vakup* felé küldött: ezek másod napon hajnalban egy tsoport ellenséggel találkoztak, a' mellyel sokáig egymással szemben tüzeltek, míg végre az ellenség edgyet halva hagyván hátra húzódott; részünkről is itten edgy el-elett, és 1 sebet kapott. — Sept. 12-dikén ki-küldötte Májor *Simschön* Fő-Hadnagy *Kollakovits* 100 *Ottotsánerrel*, és Hadnagy *Posichevits* 60 emberrel *Orisats*-felé vizsgálódni; ezen kívül 200 embert rendele a' *Pirovichie* hegyre az Unna vize mellé, az elsőbbeknek fedezésére: mint hogy pediglen az Unna vizének áradása miatt, az említett két Hadnagyok a' vizen által nem mehet-
tek, tehát Fő-Hadnagy *Kollakovits*, Lovonál a' *Ripachi* réten lévő 300 szekér szénát fel-égetett; Hadnagy *Posichevits* pediglen *Klifsevitsia-Bródnál* egy vizsgálódó tsoport ellenséget meg-támadott, abból 5-töt el-ejtett, a' többit el-kergette. Ezen apróság tsatázásból, nem csak *Ripachban* és *Orijatzban*, ha-

nem *Szokolatzban* és *Osztrovitzában*-is a' Törökök között láрма támadott; mind ezen helységekből ágyuzni kezdettek, sőt öszve-is tsoportozván az *Unna* partjáig el-jöttek, de által jöni nem bátorkodtanak. E' szerént a' miéink minden kár nélkül a' *Forkafsits - Unkai* Táborba vissza-érkeztenek. — —

Sept. 13-dikán *Dobrofellóból* ismét egy tsoport *Likáner*, némely Szabad-fergefekkel szaporittva *Vakup* és *Osztrovitza*-felé; Zászló-tartó *Budisavlevits* pedig len tsupa Szabad-fergefekkel *Bilaiskó - Pollie*-felé kiküldettek: mihelyt virradtakor az említett két helységekbéli Törökök a' miéinket észre-vették, mindjárt mindenikből kezdettek a' miéinkre ágyuzni, egyzersmind pedig ki-is rohanván a' miéinket megtámadták; de közüllök 3 el-esvén, sokan meg-sebesedvén, a' miéink minden kár nélkül vissza-jöttek. Azonban a' Zászló-tartó *Budisavlevits*, *Petrovátz* határán 200 darabból álló szarvas-marha tsordát (*gúját*) találván, azt hajtani kezdette; melyet a' Törökök észre-vévén, a' Zászló-tartónak utánna indultak: de a' mi Szabad-fergefek nem hogy a' marhákot vissza-adták volna, sőt inkább a' Törököknek vitézül ellent-állottak, *Dislarevits* Agát többekkel edgyütt el-ejtették, és a' marhákot minden magok karok nélkül el-hozták. — Sept. 13-dikán *Obel'er Kulnek*, Kapitányl. *Pjeifersberget* 400 Ottótsánerekkel és Szabad-seregbéli Hadi-vadászókkal *Petrojellóból Istakits* felé elő mozdulni küldötte; maga pediglen a' több Sergekkel az elsőeknek fedezésére hátrébb maradott: az említett Kapitány a' rábízott dolgot olyan jól tellyesíttette, hogy ámbár

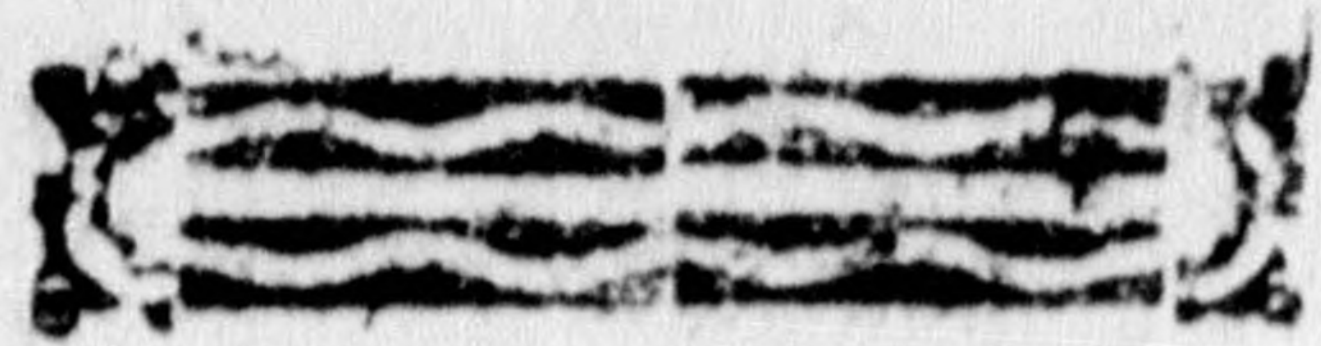
Ista-

Istakitsból, Bihátsból, Kiszovátsból, Brekovitzóból és Osztervitzából, (ezen Helységeket azért Városoknak lehet mondani, hogy mindeniknek Vára vagyon) ő reája szüntelen ágyuztak-is; nem tsak ezen vidéken talált Sergeket kergette-bé a' Városokba, hanem *Istakitsnak* külső Várofsában igen sok szénát, gabonát, és 30 házakot fel-gyújtott. Melyért Kapit. *Pjeifersberg*, a' maga Ottotsánereivel edgyütt Generálm. *Vallis*-től ditséretet kapott. — Az Oguliner Regiment Obestere *Pehárnik*-is Sept. 8-dikától fogva, *Pechi, Osztrofsatz, Szturlich* és *Terfsatz* nevü apró Várakra gyakor izben rá-ütött; a' hol a' miénknek kára nélkül az ellenségből mindenkor hüllott, és marhák hozattak. Ezen kívül Obester *Pehárnik*, meg-edgyezett egykor *Pejatsevits* és *Kulnek* Obesterekkel, hogy azon Fogadókat, melyek miatt *Tzettin* Várához bajos közelíteni el-égersék, a' Koránán túll lévő *Istakits* Várát meg-támadják, és azon hatar-szálen fekvő Török Váraknak hoszszába erős őrizeteket Komándókat rakjanak; mely által nevezetelen a' *Bihátsiak* és *Osztrofsatziak* a' szabados ki-tsapongásban akadályoztatsanak: erre nézve Obester *Pehárnik* 8 Kompániával, és egy osztály *Kinszki* könnyü lovasokkal *Istakits*-felé mozdult; a' honnan a' Fogadóokban lévő Török őrizetek, a' miénknek közelítésétől mind el-szaladtak. *Istakitsból* nem jöttek ugyan-ki a' Törökök, hanem tsak ágyuztak a' miéinkre, de annak Varából egynéhány csoport rohant a' miéinkre; de a' mi lovagjaink Obestflájdinánt *H. Likhstein* Vezérlése alatt nem tsak ezeket verték vízfza, hanem a' fogadókat-is fel-gyújtották. Két

Óráig tartott tsatázás után Obester *Péhárnik* visszafert; de éppen akkor érkezvén *Bihátsból Istakitsba* némely Török Sergek segítségére, ezek *Péhárnikot* kergetni kezdték. Melyet látván azon Obester a' maga gyalogjait 4-szeg forma rendbe állította, és a' lovagokat a' jobb szárnynak háta-megé; a' mely egynéhányzori ki-ütése által, az ellenséget visszafert nyomta, de mind addig az ellenség meg-nem fert a' miénknek üzésétől, míg az Obest. egész Sergeit szemközben fordítván, jó formán nem kezdett rájuk tüzelteni, mely által sokan a' Törökök közül el-esének, a' többi pediglen el-szaladának. Az Obester *Péhárnik* meg-ditséri itten a' gyalogok' Kapitányát *Mammulát*, és a' lovasok Fő-Hadnadgyát *Kaspot*, hogy magok katonáikat igen jó rendben hordozták, — Az Oguliner Obestlájdnak *Rukavina*, mihelyt 3 osztállyal *Terfatz* felé kezdett közelíteni a' hová rendeltetett vala, mindjárt a' szomszéd Váratskákból úgy mint *Pechi*, *Tzafin*, *Szturlich*, és *Mutnikből*, annyi Törökök gyűltenek *Terfatzhoz*, hogy az Obestlájdnánál kéntelenített visszafert húzódni: ugyan-is a' Törökök *Terfatzot*, a' többi Váratskák költségének tartják. Visszafert-húzódásában az Obestlájdnánál a' Törökök fok-felől meg-támodták, míg végre a' *Koránán* belől, a' *Terfatz* hegyen a' miénk olyan vitézül ellent állottak, hogy az ellenségnek visszafert kellett térnie. Részünkről itten 9-tzen elstenek, és 19-tzen meg-sebesítették; ezen kívül Fő Hadnagy *Prébeg* nagy sebet, Kapitány B. *Brentánó* és Zászló-tartó *Philippovits*, könnyű sebeket kaptanak. A' Törökök közül 50-nél többen elstenek-el,

kik között egy pompás öltözetű főbb Tisztjek-is találattatott; ezeket a' sebesekekkel edgyütt magokkal el-vitték. — Az Ogulinerek' Májora *Portner*, egy Batalionnal és két ágyukkal éjtszakán *Czettinhez* közelített, ottan virradta előtt egy órával 15 fogadókat, 30 szénával töltött tsürököt és fok asztagabonákat meg-gyújtatott: ezen forgolódásban jól viselte magát *Peritza Renduluj* nevű Harambasa. — Obester *Pejátsevitsnek Kladusig* és *Pozvizdig* elő nyomult *Sergei*, és a' *Szluiner* Obestlájdinánt *Bajalitsnak* (a' kiről ez előtt hirteltetett, hogy Török fogságba esett volna) katonái által; fok Törökök el-ejtettek: ágyuztak ugyan *Pozvizd Várából* a' Törökök a' miéinkre, és ki-is ütöttek; de a' miénk őket ismét vízfíza kergették. — A' *Likáner* Obestlájdinánt *Kovátsevits* meg-értvén, hogy a' Törökök *Glámoknál* és *Lievnónál* nagyon tseportoználának; tehát a' maga keze alatt valókkal *Unatsig* menvén, onnan Zászló-tartó *Büdiszavlievitset* 200 emberrel, a' *Sátor* hegyén által *Glamok* vidékire küldötte, az ellenség szándékának meg- vizsgálására, és *Glámokon* fellyül egy *Allapits* nevű Városotkának ha lehet meg-gyújtására, vagy leg-alább nyughatatlanítására: a' Zászló-tartónak fedezésére még két Tisztet küldött 200 emberrel, a' kik *Papovits* falunál rejtek helyben maradtanak. Alig érkezett vala-meg e' Zászló-tartó Sept. 24-dikére virradó éjtszakán *Allapits* mellé, midőn *Glamokból* tsak nem az egész törökség ellene indula; melyet ő vevén észre, *Allapitsot* tsak hamar fel-gyújtatá, és mintegy 70 darab marhából álló nyereséggel vízfíza-tére: utánna

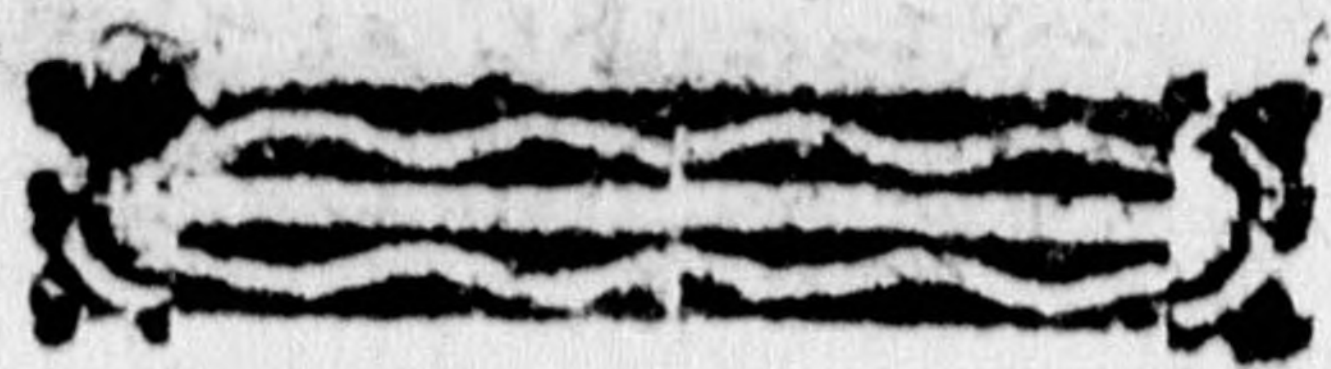
indultak lovas és gyalog Törökök feles számmal, kik ellen magát két óráig óltalmazván, a' prédált marhákkal *Popovitsba* kár nélkül meg-érkezék, és ottan a' fedezésre maradott Tisztekkal edgyesülvén az ellenséget visszsa verték, magoknak minden károk nélkül. Azon kívül hogy *Allopits* Várofsában mintegy 27 házak, azon sok Istálók, tsürök 's a' t. a' melyek 100 épületeknél többre mennék, az egész szénabéli és tseplétlen gabonabéli takarmánnyal edgyütt porrá égtének; még a' tsatában is 6 Törökök el-estének, az égésnek lángja által pediglen 2 Törökök, 3 Afzonyok, és 4 gyermekek meg-emészttettek. Generálmájor *Vallis*, Zászló-tartó *Budiszávlevitsot*, mind ezen, mind pedig ezelötti vitézi tselekedeteiért különösön meg-ditsérte. Eddig vagynak a' Fő - Hadi - Tanátsnak mostani jelentései. (* *) Látsuk már ezen következő Erdélyi Levelet.

Szászvárosról Octobernek 2-dikán költ magános Levél: Kedves Ur! Ma egy hete valamiket irtam vala, itten tréfa nem vólt akkor, de azután midön a' dolog egész valóságra jött, tiszta nevettség vala; ugyan - is a' mi *Hátszegen* lévő Népünk egy Törököt se látott, hanem a' Bánátusban folyván keményen az ágyuzás, hihető a' mint fokban gondolkoznak; ugy vélekedett, hogy a' Vas-kapunál bé-tsap Hátszegre a' Török, 's ugy küldetett Staféta Generál *Stáderhez*, hogy *reterállyon*, ezen visszsa vonását Népünknek a' Föld-népe mindenütt el-szaladásfal követte; 's némelyik Faluban tsak egy ember lem maradott, a' *Szászvárosiak* is mindeneket oda hagy-

hagyván, nyakra före szaladtanak, 's mi lett belőle? Az, hogy az ő Felsége Népe a' Falukon embert nem kapván, a' Szöllöket jótskán meg-szedgette, 's egyéb éleségre tartozó dolgokat-is jól el-takarított, 's a' mit ezek meg-hagytak, a' *Hóra* maradék az erdőkből ki-bújt (ezek igen meszse nem szaladtak) 's mindent el-prédált, már *Hátszeg* vidékén még az asztagnak-is ezen körmös bátor nemzet hozzá fogott vólt tsépelni; de nevezetesen *Szászváros* most tanulhat, hogy idő-nap előtt leg-alább a' férfiai el-ne fusson; midön a' mi Népünk *Szászvárosra* jött, már 10 házban se kapni vala egy Lelket, itt tehát az ő Felsége Béresei, 's a' Hadi-nép-is a' jó Borotskákot, 's valami eledelre való vólt, 's még egyebeket-is meg-keresgéltek, ezek mellett a' *Hóstatokban* lakó, sok éhel-hólt Oláh bé-rohant, 's élvén a' jó alkalmatossággal, még a' kő-falakban rejtett jókat-is ki-koppogtatták, ki-vájkálták; ezeken kivü pedig *Hátszegre* útvén a' *Náfirok*, vagy *Frájpártisták* mintegy 400-ig való, 's Népet sohult nem tanálván, imitt amott perfelt, sok jühokot, marhákot takarított-ki *Hátszegről*, a' mi Népünk más-nap *Szászvárosról* mindjárt vissza ment a' *Státziójára*. Kikre Sept. 28-dikán a' Törökök igen keményen reá-ütöttek, és minekutánna a' mi gyalogjaink kemény tüzet adtanak vólna reájok apróbb fegyverekkel, 's sokakat közüllök az ágyukból menydörgő golyó-bisokkal el-sepprettenek vólna, rendjeket meg-bontani nem engedék, hanem helyt áliának, de a' mi lovasainknak kemény reájok való rohanását el-nem szenvedhetvén, a' Törökség vissza nyomúlt. „ A

többi

többi már a' múlt Kurirban meg-íratott.) „ Mind eddig egész Erdély igen nagy félelemben és rebe-
gésben vala, minthogy a' havafokon leg-kissebb hó
sem vala; de most hives esők kezdettek hullani,
és reményük hogy rövid időn a' havafokot a' hó
bé-fedi, a' mely olyan erőss Spanyol Sorompó gya-
nánt fog szolgálni a' mi határ-szélleinken, hogy ta-
vaszig bátorságban lehetünk. Ha tsak ugyan addig
történnék itten valami, leg-ottan az Urnak meg-ír-
ni el-nem múlatom. „ — A' mi mostoha ötsénknek
a' Pesti Német Kurirnak szava után mondjuk; hogy
a' Török Nagy Vezér Bánátból minden Sergeivel
ki-költözni szándékozik, már *Szlatináig* vissza-hú-
ta magát. *Fejértorony* vidékét a' Török alkalma-
sint fel-prédálta; de ugy láttzik, hogy az ő Zem-
linre törekedő tzéljokból ezen az őszön semmi sem
fog-telni, mert a' betegség és az Asiaiaknak haza-
költözése nagyon meg-gyengítették a' Nagy Vezér
Táborát. Ezek az Asiai Sergek, minekutánna a'
szokott hadakozó időt a' Tábornál el-töltötték vol-
na, bizonyos Fő-Tisztjeiket küldötték Követekül a'
Nagy Vezérhez, a' kik által jelentették az időnek
el-telését, és kérték haza botsáttatásfokot. A' Nagy
Vezér rövideden azt felelte nékik, hogy még hat
hétig maradjanak veszteg a' Táborban; mert addig
öket el-nem botsáthatja: egyszersmind pediglen pa-
rantsolátot adott némely Jantsárok Tisztjeinek, hogy
az Asiai Népnek útját állják, és öket el-ne botsátsák.
De a' Nép meg-hallván a' Nagy Vezérnek üres vá-
laszát, mindjárt csoportonként haza indult, és mi-
adón az elejekbe rendelt Jantsárok öket nem kar-
nák

nák botsátani, elsöbben a' Tisztek szóval öszve-vefztek, azután a' durva Nép tüzelni kezdett egymásra, úgy, hogy mindenik részről egynéhány százan este- nek-el, még-is a' durva Népet meg-nem lehetett tatóztatni a' haza meneteltől, söt máig-is naponként módját találják az el-szökésnek; a' Jantsárok és Ásiaiak között pediglen az ellenkezés naponként meg-ujjul.

A' Szebeni Ujság Levél-szerént Sept. 25-dikéről:
Nem igaz hogy az ellenség Hátszeg-vidékének nagy részét el-prédálta volna, sem *Ponort*, *Petrost*, *Bárt*, és *Livadiát*, hanem tsak a' *Vólkán* nevü falunak egy részét égette-el; de Generál *Stáder* ismét visszafza ment elébbeni helyére, a' Vas-kapu pedig egy Batalion gyalogsággal, és egy osztály lovasal *Májor Dukának* keze alatt meg-vagyon erőfitve: az Iliriai Határnok Regementnek-is parantsolatja vagyon, hogy Erdélybe nyomuljon, söt eddig *Dévdához* meg-is érkezett. E' szerént nintsen semmi félelem Erdélynek azon részében-is. — Hertzeg *Kóburg* már *Khotzimnak* meg-vétele után, Generál *Splényinek* nyomában érkezni váratik, és az Erdélyi szelleknek óltalmazására, söt tovább-is — Oláh-országban az ellenségnek fel-keresésére szándékozik: *Khotzimot* pediglen a' maga tartományával, és az úgy nevezett *Rájával* edgyütt Moldovához ragasztván, a' Muszka Vezér *Románzov* örizete alá bizza; a' ki már *Jassihoz* nem meszse vagyon, a' régen ohajtott 80-ezerből, vagy bizonyoson nem tudatik mennyiből álló Sereggel. *Khotzimot* a' kik nem esmérik, azok elsöben tsudálkoztanak rajta, hogy

hogy a' Hertzeg *Kóburg Serge*, egy kis Városnak és Várnak meg-vételében, olyan hosszú idôt töltött el; de tsak ezen itt következő le-írást látván-is, azon tsudálkozni nem lehet. — *Kótzim* (vagy a' mint mások mondják, *Khotsim* vagy *Hottim*) fekszik egy hegynek allyában, a' Dnizter folyó vizének jobb felöl való partján; ennek Vára mind természeti fekvésére nézve, mind pedig merőben épült Bástyáira és falaira nézve meg-vagyon erősítve: a' kő-falai 3 ölnyi vastagságúak; az óltalmazó helyei, kivált-képpen a' Dnizter vize felöl, erős és alkalmas magasságu kő-sziklákon fekszenek, ugyanarra, hogy ezen tekintetben *Khotsim* Vára Belgrádhhoz hasonlittatik. A' Sántzok tetejének ki-felé menedékeksége a' természettől vagyon az óltalmazásra alkalmaztatva, és a' külső Városban található fok viz-mosás árkok, ezen Várnak bé-rohanással vagy bé-hágással (*Sturm*) meg-vételét, igen nehéz és véreksé tennék, mert a' mig a' Várhoz lehetne érkezni, addig fok árkokból mint meg-annyi óltalmazó Sántzokból kellenék az ellenséget ki-verni. Ezen Várat a' Frantzia Insinérek 1718-ban vették annyi tökéletességre, hogy erősnékn lehessen nevezni: Ezek egyéb jó sántzolásokkal edgyütt, a' Város körül 9 fel-vetni való ásásokat, minákokot, tsináltak. A' Muzka Generál *Münnich* pediglen 1738-ban, az egész Vároft minden hozzá tartozó kertekkel edgyütt, egy földel töltött Sántz linéával vette körül. A' Várban lévő ágyuk és egyéb nagy tüzölő szerek, olyan nagyságúak és olyan jól vannak a' Sántzokra el-rendelve, hogy ha a' Törökök tud-

tudtak volna azokkal olyan jól tüzelni, mint más gyakorlottabb ágyúk, valósággal a' Hertzeg Kóburg osziromló Népe, nem rakhatta volna a' maga Battériáit a' Várhoz olyan közel. Ezért az edgyért nem tartják némelyek igen derék Várnak és Városnak *Khotzimot*, hogy benne sok fából épült házak találhatnának. — *Rumla*, egy ágyu-lövésre fekvő falu *Khotzimhoz*, a' mely most nevezetessé lett arról, hogy midőn az ottan rejtekben lévő ellenségnek el-kergetésére *Obestlájdi Diegl*, a' *Pellegrini* Batalionjából az önként menni akarókat küldené; az egész Batalion önként elő állott, kikből az *Obestlájdinánt* csak 200-at válogatván, ezek 9 óra alatt a' Várbéli ágyuzást, és olyan tüzelést állottak ki, a' melyhez hasonlóra jártas hadi-emberek az egész 7 esztendő háboruban nem emlékeznek: még is addig nem hátráltak, míg az ellenséget azon faluból ki nem kergették. Midőn egy itten megsebesült köz-legényt két Feltserék vezetnének, és az ő sebeinek bé-kötözésében foglalatoskodnának, egy a' Várból jött ágyu gollyóbis, az ő kezeik között lévő sebes katonának fejét el-seprette.

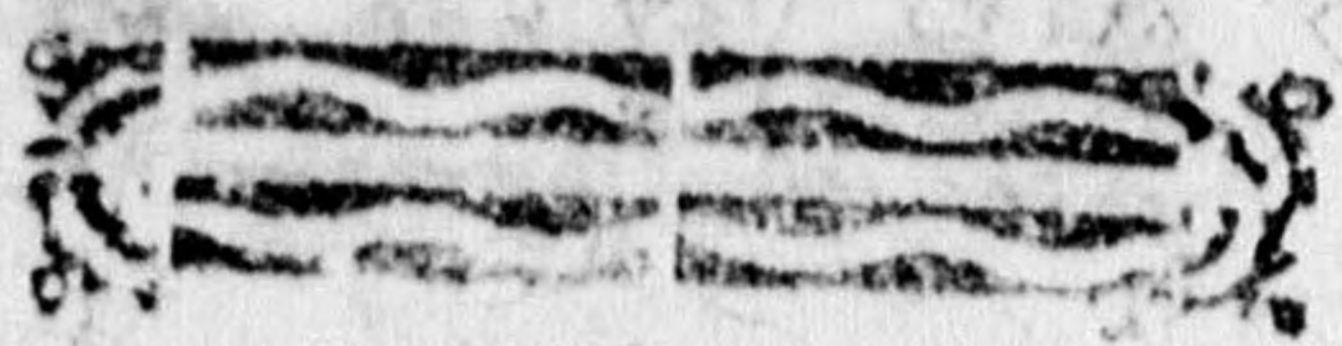
Elegyes Apróságok.

A' Közönséges hir-szerént, a' Felséges Tsászár még Octobernek végéig Bétsben fog meg-érkezni, a' hol már a' Tsászári Udvarnál lévő házai takarittatnak, és ő Felségének téli-szállásul készítettnek: mások ellenben azt erősitik, hogy ő Felsége a' jövő telet Buda Várában fogja el-tölteni, hogy mind a' Táborhoz közelebb legyen, mind pediglen a'

Magyar-ország ügyére tekinthessen. — A' *Vürtembergi* Hertzeg *Aszszony Elisabetha*, *Ferentz* Hertzegnek hitvesse, az el-múlt egész nyárat Bétsnek külső Városlában az *Eugenius* kertében lévő alsó házakban töltötte-el; már most őszre kelve a' Tsászári Udvarba bé-költözött: de ugy van a' hire, hogy ha a' F. Tsászár és *Ferentz* Hertzeg Budán fogják tölteni a' jövő telet, tehát a' Hertzeg *Aszszony* is ottan fogna telelni. Mind ezeknek ki-menetelét a' háboru fogja meg-mutatni. — A' *Tseh-országban* és *Morvában*, bizonytalan időre szabadsággal mulatozó Tisztekhez és katonákhoz parantsolat ment, hogy szolgálatba jöjjenek. — *Ujjhellyen* (*Neuszatz*) 685 beteg Tisztjeink feküsznek, melyből a' beteg köz-emberek számához hozzá lehet vetni: ellenben az ellenség részéről a' sebben és egyéb erőtlenségekben fekvő beteg Törököknek számát 30-ezer-felé vetik. — Némelyek tudni akarják, hogy ő Felségétől egy nem régen tartatott gyűlésben, a' Vezér *B. Laudonnak* intézése-szerént ez-is fenn forgott volna; hogy a' *Kordon* őszve húzatván, a' miéink három szakaszban a' Török földére bé-ülsenek: egyik szakaszt ő Felsége, a' másikat *Hadik*, a' 3-dikot pediglen *Laudon* vezérelje. — Bétsben a' külső Országi és tsak-nem minden Német Ujság Levelekben, a' jelen való háborunak későségéről, annak a' *Kordon* által folytása módjáról sok féle gúnyoló írásokat lehet olvasni. — A' háborunak és fegyverzörgéseknek közepette is a' kik rá-érkeznek, az elemés történetekre (*Anekdotákra*) figyelmeznak, mint: Nem régen a' Tábornál ő Felsége a' katonák kö-

zött fotogván, meg-látott a' *Durlach* Regementjé-
 ben egy születésére nézve *Styriai* köz-legényt, hogy
 le-hajtott fővel szomorodott ábrázatot mutatna; kér-
 dezte tőle ő Felsége hogy miért szomorkodik, ta-
 lám a' jutott eszében, hogy meszse hagyta a' Ha-
 záját? Nem azon búsulok biz' én Felséges Uram!
 ugy mond a' köz-legény; mindazonáltal talám jobb
 lett volna, ha mindnyájon otthonn maradtunk volna.
 — Ő Felsége Octobernek elsőjén Hertzeg *Liechten-
 stein* Károlyt *Feldmarschallságra* léptette; még pedig-
 len ugy, hogy ezelőtti rangja-szerént Generál Gróf
Pellegrininél elsőbb lévén, ezután-is elsőbbnek ma-
 radjon. — Erdélyben és a' Tábornál a' most ural-
 kodó betegségek nevezetelen a' lép-tüzesedés, (in-
 flammatio pulmonis) és a' gyomor sáros hideglelés:
(Febris biliosa) ezt a' kettőt gyakran alig lehet egy-
 mástól meg-külömböztetni; és edgyiknek ártalmas
 az a' mi a' másiknak használ. — A' Budai Hely-
 tartó-Tanáts-széktől Sept. 18-dikán ki-adatott F.
 Rendelés-szerént, a' Pesti Tanuló Műhelyben ezután
 nem tsak az Oskalai esztendő kezdődik Sept. 1-ső
 napján, és végződik Juniusnak utólsóján; hanem a'
 fizetést *stipendiumot* fogó tanulók-is, az esztendőnek
 ezen fel-olztása-szerént kapják, az esztendőnek fer-
 tályaira járandó fizetést. — *Temesvártól* fogva a' Fő
 Tábori-szállásig most az Ország útja, az arra ren-
 deltetett Húszároknak vigyázatja által, a' tolvajok-
 tól bátorságosabbá tétetett. — Egy *Lembergi* Tudó-
 sításban hirleltetik, hogy a' Török Nagy Vezér,
 azért hogy a' frigyos Táborbéliek a' Khotzimbélie-
 ket nem tsak tisztességesen el-költöztették; hanem

azoknak bővséges eledelt-is nyújtottak; két millió forintot küldött volna azon Táborhoz ajándéku. — A' Pesti Ts. Királyi Ispotályba ismét 150 betegek hozattak Octobernek 5-dikén a' Tábortól, már 400-zan meg-gyógyúltak benne, kik közül 280-non ismét a' Táborhoz mentenek: ezen Ispotályban a' szép rend-tartást, tisztaságot, a' beteggel való éjjeli nap-pali jó dajkálkodást nem lehet eléggé ditsérni; és mikor ez egyszer egészen el-készülvén ilyen rendbe állittatik, ugy láttzik hogy minden Ispotályoknak annya és példája lészzen. — Más esztendőkhöz képest ez idén, az Országnak tsak nem minden részeiben jó szüret esett: ki-vévén azokat, kiknek Szőlő-hegyeiket az ellenség szürte-meg. A' Szőlő tökéletesen meg-ért, a' melyből édes és tartós bort várhatni.

Külső Országról-is valamit.

„ *Otzakov* Vára alatt egy Muszka-hajó, a' benne lévő puska-por által fel-vettetett, mely romlásban a' hajónak igazgatója Fő-Hadnagy *Werbor*, még más 3 Tisztekkel, és 33 köz-emberekkel életüket a' hajóval edgyütt el-vesztették. — Még szomorubb dolog történt Aug. 31-dikén *Kinburnnál*; a' hol némely töltött golyóbisoknak Bombiknak bé hor-dása alkalmatosságával, az egész puskapor Magazin meg-gyúlt, 500 tonna puska-pornak; és 600 bombiknak tsak nem egy szem pillantásban lett fellobbanása által igen sok kár esett; maga-is Generál *Suvarov*, a' ki, az Aug. 7-dikén esett tsatában meg-sebesített vala, még veszedelmesebb sebeket kapott, és Grál *Bibikov*-is meg-sebesült Most *Otzakov* 200 ágyukkal ostromoltatik, melyek közül 45 huszon-négy fontos golyóbisúak vagynak. „ Ezen Levél-szerént *Otzakov* a' Muszkák által ostromoltatik, de a' Bétsben szájról szájra indult ujj hir-szerént már *Otzakov* a' Muszkák által meg-is vétetett.